

BÖLÜM 2

İNOVASYON KAVRAMI VE TÜRLERİ: SAĞLIK SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Cahit KORKU¹

GİRİŞ

Birçok alanda olduğu gibi sağlık sektöründe de inovasyon konusuna ilgi artmaktadır. Geçmişte daha çok Ar-Ge ile özdeşleşen inovasyon; farklı yönleriyle ele alınmakta, işletmelerde inovasyonun nasıl yönetileceği ve çalışanların bu sürece nasıl dahil edileceği üzerinde durulmaktadır. Günümüzde hem özel sektör işletmeleri hem de kamu işletmelerince inovasyonun öneminin farkına varılmış ve inovasyon yapmanın yolları aranmaya başlanmıştır. İnovasyon, popüler bir kavram haline gelmiş olmakla birlikte inovasyonun tam olarak ne olduğu, neyi kapsadığı, işletmelerin hangi düzeyde inovasyon yapması gerektiği, inovasyon sürecini nasıl yöneteceği gibi konular yeterince aydınlanamamıştır. İnovasyon konusunun çeşitli yönleriyle ele alınmasının ve sağlık sektörü açısından değerlendirilmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma, farklı türdeki ve düzeydeki inovasyonlar, işletmedeki inovasyon potansiyeli, çalışanların inovasyon sürecine dahil edilmesi, inovasyon kültürünün oluşturulması, inovasyon sürecinin yönetilmesi konularında sağlık yöneticilerine, çalışanlarına ve bu konulara ilgi duyanlara ışık tutmayı amaçlamaktadır. Bu bölümde, inovasyon kavramı ve inovasyonun örgütler için önemi, inovasyonla yakından ilişkili kavramlar, inovasyon türleri ve sağlık sektöründe inovasyon konuları üzerinde durulmuştur.

İNOVASYON KAVRAMI VE İNOVASYONUN İŞLETMELER İÇİN ÖNEMİ

İnovasyon konusunun anlaşılabilmesi için öncelikle inovasyon kavramını açıklamakta fayda vardır. İngilizcede “innovation” olarak adlandırılan bu sözcüğün kökeni Latince'deki nova (yeni) sözcüğüne dayanmaktadır (Luecke, 2002). Bu sözcüğü karşılamak için Türk Dil Kurumu (TDK) “yenileşim” ve “yenilik” kavramlarını kullanmaktadır (TDK, 2018). TDK inovasyon kavramının bir karşılığı

Bu bölüm yazara ait 533410 nolu doktora tezinden üretilmiştir.

1 Dr. Öğr. Üyesi Cahit KORKU, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sağlık Yönetimi AD.
ckorku@ohu.edu.tr.

arttığı söylenebilir. İnovasyona açık işletmelerin sağlık sektöründeki ve diğer sektörlerdeki gelişmeleri yakından takip ederek inovasyon yapması ve sektöründe öncü bir işletme haline gelmesi mümkün olabilir. Bu nedenle işletmelerde inovasyon kültürünün geliştirilmesi, farklı düzeylerdeki inovasyonların öneminin kavranması ve yapılması önemlidir.

İletmelerin inovasyon sürecinde farklı düzeydeki inovasyonlara ek olarak değer zincirinin her aşamasındaki inovasyon potansiyelini değerlendirmesi de önemlidir. İşletmelerde inovasyon açısından en büyük sorunlardan biri, bazı inovasyonların fark edilmemesi veya inovasyon olarak değerlendirilememesidir. Çoğunlukla fark edilemeyen ve inovasyon olarak görülmeyen inovasyonlar da işletme için önemlidir. Bir diğer sorun işletmelerde genellikle alt düzeyde bulunan çalışanların inovasyon sürecine dahil edilmemesi ya da sürece ileriki aşamalarda dahil edilmesidir. İşletmelerde alt düzeylerde görev yapan çalışanlar da inovasyon süreçlerine dahil edilerek yaratıcı fikirlerini inovasyona dönüştürmeleri sağlanabilir. Ayrıca tüm çalışanların inovasyon süreçlerine dahil edilmesi inovasyonun benimsenmesine de yardımcı olabilir. Çalışanların iş ortamında güçlendirilmesi bu sürece katılmasına katkı sağlayabilir.

Sağlık sektöründe müşteri taleplerinin artması, maliyetlerin gün geçtikçe yükselmesi, rekabetin artması gibi birçok nedenle sağlık yöneticileri birçok zorlukla karşı karşıya kalmakta ve işletmeler için inovasyon yapmak zorunlu hale gelmektedir. Sağlık sektörünün yoğun teknoloji kullanması, karmaşık örgütsel yapıya sahip olması, farklı meslek grubunun çalışması inovasyon süreçlerinin iyi bir şekilde yönetilmesini gerektirmektedir. Bu bakımdan sağlık sektörü inovasyon konusunda birçok potansiyeli bünyesinde barındırmaktadır. Sağlık sektöründeki farklı meslek grupları ve farklı düzeydeki çalışanlar inovasyon sürecine dahil edilerek elde edilen faydalar artırılabilir.

KAYNAKLAR

- Allan, A. (2003). *Innovation management: Strategies, implementation and profits*. Oxford University Press. Second Edition, New York.
- Amabile, T. M. (1988). A model of creativity and innovation in organizations. *Research in Organizational Behavior*, 10(1), 123-167.
- Balzat, M. (2002). *The theoretical basis and the empirical treatment of national innovation systems* (No. 232). Volkswirtschaftliche Diskussionsreihe, Institut für Volkswirtschaftslehre der Universität Augsburg.
- Baumann, J. & Kritikos, A. S. (2016). The link between R&D, innovation and productivity: Are micro firms different? *Research Policy*, 45(6), 1263-1274.
- Busch-Casler, J., Haubner, S., & Pinkwart, A. (2020). Employee involvement in innovation activities in hospitals: How perception matters. *Health Services Management Research*, 0951484820943600.
- Chin, W. W., Hamermesh, R. G., Huckman, R. S., McNeil, B. J. & Newhouse, J. P. (2012). Imperatives addressing healthcare's innovation challenge. (25.11.2018 tarihinde <http://www.hbs.edu/>

- healthcare/Documents/Forum-on-Healthcare-Innovation-5-Imperatives. pdf adresinden ulaşılmıştır.)
- Coccia, M. (2006). Classifications of innovations: survey and future directions. (25.11.2018 tarihinde https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2581746 adresinden ulaşılmıştır.)
- Crossan, M. M. & Apaydin, M. (2010). A Multi-dimensional framework of organizational innovation: A systematic review of the literature. *Journal of Management Studies*, 47(6), 1154-1191.
- Damanpour, F. Walker, R.M. & Avellaneda, C.N. (2009). Combinative effects of innovation types and organizational performance: A longitudinal study of service organizations. *Journal of Management Studies*. 46(4), 650-675.
- Damanpour, F. & Schneider, M. (2008). Characteristics of innovation and innovation adoption in public organizations: Assessing the role of managers. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 19(3), 495-522.
- Demirel, Y. & Seçkin, Z. (2008). Bilgi ve bilgi paylaşımının yenilikçilik üzerine etkileri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 189-202.
- Drucker, P. F., 1985, *Innovation and entrepreneurship: practices and principles*, Oxford, Butterworth: Heinemann.
- Durna U. (2002). *Yenilik Yönetimi*. 1. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Elçi, Ş., Karataylı İ. & Karaata S. (2008). *Bölgesel inovasyon merkezleri: Türkiye için bir model önerisi*, TÜSİAD Yayınları. Ankara.
- Emiroğlu, A. (2018). *İnovasyon ve teknoloji yönetimi*. Ekin Basım Yayın Dağıtım. Bursa.
- Govindasamy, S. P. (2019). *Scaling innovations in healthcare* (Doctoral dissertation, Temple University Libraries).
- Gumusluoglu, L. & Ilsev, A. (2009). Transformational leadership, creativity, and organizational innovation. *Journal of Business Research*, 62(4), 461-473.
- Işık, N. & Kılınc, E. C. (2011). Bölgesel kalkınmada Ar-Ge ve inovasyonun önemi: Karşılaştırmalı bir analiz. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(2), 9-54.
- Janssen, O. (2003). Innovative behaviour and job involvement at the price of conflict and less satisfactory relations with co-workers. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 76(3), 347-364.
- Kalkınma Bakanlığı (2013). *Onuncu kalkınma planı (2014-2018)*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- King, N. & Anderson N. (2002). *Managing innovation and change: A critical guide for organisation*. Thomson. 2nd Edition. London.
- Luecke, R. (2002). *Managing creativity and innovation. (İş dünyasında yenilik ve yaratıcılık)* (Parlak, T. Çev. Ed.). Türkiye İş Bankası Yayınları. Yayıncılık Matbaacılık. İstanbul.
- McLean, L. D. (2005). Organizational culture's influence on creativity and innovation: A review of the literature and implications for human resource development. *Advances in Developing Human Resources*, 7(2), 226-246.
- Moreira, M. R., Gherman, M., & Sousa, P. S. (2017). Does innovation influence the performance of healthcare organizations? *Innovation*, 19(3), 335-352.
- OECD (2005). Guidelines for collecting and interpreting innovation data. Institute for Statistics, 3 the Edition. (24.11.2018 tarihinde <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264013100-en.pdf?expires=1545307095&id=id&accname=ocid43023557&checksum=42DAC52E04C-3943D0FEF05A18B6C92D7> adresinden ulaşılmıştır.)
- OECD (2014). *The government summit thought leadership series. an exploratory look at public sector. Innovation in GCC countries*. (24.11.2018 tarihinde <https://www.oecd.org/mena/governance/An-exploratory-look-at-public-sector-innovation-in-GCC.pdf> adresinden ulaşılmıştır.)
- Omachonu, V. K. & Einspruch, N. G. (2010). Innovation in healthcare delivery systems: A conceptual framework. *The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal*, 15(1), 1-20.
- Ostrovsky, A. & Barnett, M. (2014). Accelerating change: Fostering innovation in healthcare delivery at academic medical centers. Elsevier. *In Healthcare*. 2(1), 9-13.
- Rank, J., Pace, V. L. & Frese, M. (2004). Three avenues for future research on creativity, innovation, and initiative. *Applied Psychology*, 53(4), 518-528.

- Śledzik, K. (2013). Schumpeter's view on innovation and entrepreneurship. *Management Trends in Theory and Practice. University of Zilina & Institute of Management. SSRN Electronic Journal.*
- Svensson, P. O., & Hartmann, R. K. (2018). Policies to promote user innovation: Makerspaces and clinician innovation in Swedish hospitals. *Research Policy*, 47(1), 277-288.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2015). Eğitim ve Ar-Ge birimlerinin kurulması, işleyiş ve görevleri. (24.11.2018 tarihinde <https://dosyahastane.saglik.gov.tr/Eklenti/12064,2015-argebrmlernnku-rulmasialeveyavegyorevlerpdf.pdf?0> adresinden ulaşılmıştır.)
- TDK (2018). Elektronik sözlük. (12.11.2018 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır.)
- Tidd, J., Bessant, J. & Pavitt, K. (2005). *Managing innovation integrating technological, market and organizational change*. John Wiley and Sons Ltd. England.
- Tunçer, P. (2013). Değişim yönetimi sürecinde değişime direnme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 373-406.
- TÜBİTAK (2005). Frascati kılavuzu ışığında Ar-Ge. (25.11.2018 tarihinde https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/kilavuzlar/Frascati_Presentation.pdf adresinden ulaşılmıştır.)
- TÜBİTAK (2018). Sanayi araştırma teknoloji geliştirme ve yenilik projeleri destekleme programı uygulama esasları. (25.11.2018 tarihinde https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/3654/1501_programi-239_bk_degisiklikleri_islenmis_hali.pdf adresinden ulaşılmıştır.)
- Uzkurt, C. (2017). *Yenilik (inovasyon) yönetimi ve yenilikçi örgüt kültürü: Kültürel, yönetsel ve makro yaklaşım*. 2. Baskı. Beta Basım. İstanbul.
- van den Broek, J., Boselie, P., & Paauwe, J. (2018). Cooperative innovation through a talent management pool: A qualitative study on coopetition in healthcare. *European Management Journal*, 36(1), 135-144.
- WHO (2018). Health topics, Innovation. (25.10.2018 tarihinde <http://www.who.int/topics/innovation/en/> adresinden ulaşılmıştır.)
- Wunsch-Vincent, S., Lanvin, B. & Dutta, S. (2015). The global innovation index 2015: Effective innovation policies for development (25.11.2018 tarihinde <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/GII-2015-v5.pdf> adresinden ulaşılmıştır.)
- Yılmaz H. (2015). *Stratejik inovasyon yönetimi*. Beta Basım A.Ş. 1. Baskı, İstanbul.